

УНИВЕРСИТЕТ ЗА НАЦИОНАЛНО И СВЕТОВНО СТОПАНСТВО

ФИНАНСОВО СЧЕТОВОДЕН ФАКУЛТЕТ

КАТЕДРА „СЧЕТОВОДСТВО И АНАЛИЗ“

УТВЪРЖДАВАМ:.....

Зам. Ректор по НИД
/Проф. д-р Д.Копева/

П Р О Г Р А М А

За изпит на докторанти в катедра „Счетоводство и анализ“
при УНСС по дисциплината „Финансово отчитане и счетоводен анализ“

Модул 1

Тема № 1. Концептуална рамка на финансовото счетоводство /финансовата отчетност/.

Общи положения към МСС и към националните счетоводни стандарти. Цели на финансовите отчети. Качествени характеристики на информацията, която се съдържа във финансовите отчети. Елементи на отчетите. Принципи на счетоводно признаване и оценяване. Потребители на информацията от отчетите. Концепции за поддържане на капитала.

Тема № 2. Същност и основни характеристики на стандартизацията и хармонизацията в счетоводството.

Регулаторна рамка на хармонизацията в счетоводството- международна, регионална и национална. Предимства и недостатъци на хармонизацията в счетоводството. Конвергенция в счетоводството. Счетоводни системи и модели.

Тема № 3. Счетоводна политика на предприятието.

Елементи на финансовите отчети- признаване и отписване. Видове бази за оценяване. Концепция за бизнес модела на предприятието като елемент на счетоводната политика. Интегрирано отчитане.

Тема № 4. Дълготрайни материални и нематериални активи.

Същност и критерии за признаване. Първоначална оценка, последващо оценяване и представяне във финансовите отчети на предприятието съгласно МСС/МСФО/ и НСС. Класификация на нематериалните активи за счетоводни цели. Особености при признаване на вътрешносъздадени ресурси с нематериални характеристики. Преоценка и обезценка -същност, методология на отчитане и оповестяване.

Тема № 5. Инвестиционни имоти и краткотрайни материални активи /материални запаси/.

Дефиниране и признаване на инвестиционни имоти. Първоначално и последващо оценяване. Счетоводно отчитане на операциите с инвестиционни имоти – придобиване, изваждане от употреба и прехвърляне на имоти към и от инвестиционни имоти. Оповестяване във финансовите отчети на предприятието. Същност, признаване и оценяване на материалните запаси съгласно МСС/МСФО/ и НСС. Методи за оценяване на материалните запаси при тяхното потребление. Счетоводно отчитане на операциите с краткотрайните материални активи /материалните запаси/. Обезценка на материални запаси. Оповестяване.

Тема № 6. Финансови активи на предприятието.

Характеристика на финансовите активи като обект на отчитане. Класификация, първоначално признаване и последващо оценяване на финансовите активи. Обезценка на финансови активи. Счетоводно отчитане на операциите с финансови активи- придобиване и отписване. Приложимост на метода на собствения капитал, на пропорционалната консолидация и себестойността метод при отчитане на инвестициите. Дялове в съвместни предприятия. Съвместно контролирана дейност. Съвместно контролирани активи. Съвместно контролирано предприятие.

Тема № 7. Приходи и разходи на предприятието.

Характеристика на разходите като обект на счетоводно отчитане. Класификация на разходите и принципи на признаване. Счетоводно отчитане на разходите за дейността, административните разходи и разходите за продажба. Отчитане на създадената продукция и на операциите с нея. Отчитане на извънредните разходи на предприятието. Характеристика на приходите като обект на отчитане. Класификация на приходите и принципи на признаване. Оценка на приходите. Стандартизиран модел за признаване

на приходите. Счетоводно отчитане на приходите от продажби и резултата от тях. Приходи от правителствени дарения. Отчитане на извънредните приходи. Същност, видове и счетоводно отчитане на финансовите приходи.

Тема № 8. Отчитане на доходите на наети лица и на разчетите.

Същност на доходите на наетите лица като обект на отчитане. Отчитане на краткосрочните доходи на наетите лица. Счетоводно отчитане на разчетните взаимоотношения на отчетната единица с бюджета и осигурителните институции. Същност и видове. Счетоводно отчитане на разчетите на предприятието свързани със Закона за корпоративното подоходно облагане- облагане на печалбата с корпоративен данък и счетоводно информационно осигуряване на този процес. Постоянни и временни данъчни разлики-същност и отчитане. Счетоводно отчитане на облагането с данък върху разходите и с данък удържан при източника. Счетоводно отчитане на разчетите за данък върху добавената стойност. Отчитане на разчетите на предприятието с клиенти, доставчици и други контрагенти.

Тема № 9. Лизинг, провизии, условни активи и условни пасиви

Същност и видове лизинг. Счетоводни и финансови аспекти на лизинговите договори. Отчитане на продажби с обратен лизинг. Оповестяване на информацията за лизинга във финансовите отчети. Същност и видове провизии. Признаване и оценяване на провизиите. Провизии за обременяващи договори. Провизии за реструктуриране. Провизии за гаранции. Условни активи и условни пасиви- същност, признаване и принципи на отразяване. Оповестяване.

Тема № 10. Собствен и привлечен капитал на предприятието.

Същност и елементи на капитала. Концепции за поддържане на капитала. Счетоводно отчитане на формирането и изменението на собствения капитал на предприятието. Отчет за собствения капитал – състав, структура и предназначение. Прехвърляне, делба и кадуциране на дружествен дял. Доходи на акция. Счетоводно отчитане на формирането и разпределението на финансовия резултат. Данъчно облагане на финансовия резултат. Отчет за приходите и разходите – състав, структура и предназначение. Отчет за всеобхватния доход- състав и структура. Разпределение на печалбата от предходния период. Покриване на загуба.

ЛИТЕРАТУРА:

1. Башева, С. (2010). Концептуални основи на стандартизацията, ИК “Стопанство“, УНСС, С, 2010, ISBN 978-954-644-113-3
2. Башева, С., Пожаревска, Р. и др, (2009). Основи на счетоводството, ИК Стопанство-УНСС, С, 2009, ISBN 978- 954-644-058-7
3. Башева, С., Пожаревска, Р., (2019). Концептуална рамка-развитие и проблеми. Научно-практическа конференция “Счетоводство, одит и финанси в променящия се свят“, Издателство “Наука и икономика“, ИИ Варна, 2019, ISBN 978- 954-21-1001-9
4. Башева, С., Пожаревска, Р., Маркова, М. (2012). Отчитане на нематериални активи, ИК „Стопанство“, УНСС, С., 2012, ISBN 978- 954-644-351-9
5. Душанов, Ив, Башева, С. (2009). Стандартизация в счетоводството, Икономика прес, С, 2009, ISBN 978-954-8933-17-9
6. Душанов, Ив., Димитров, М. (2012). Курс по счетоводство на предприятието, Ромина, С., 2012
7. Пожаревска, Р. (2017). Счетоводни аспекти на интелектуалния капитал; ИК-УНСС, С., ISBN 978-954-644-950-4.
8. Пожаревска, Р. (2019). Информираното управление на нематериалните активи в публичния сектор - предпоставка за неговото модернизирание. КМ „Икономиката на България и ЕС в дигиталния свят“, ИК на УНСС, С.; ISBN 978-619-232-208-3
9. Пожаревска, Р., Башева, С. (2019). Счетоводно представяне на резултатите от иновационните дейности - актуални проблеми. http://ibsedu.bg/media/Conference/2019/Section_1_Innovation_source_of_competitive_advantages.pdf;
10. Пожаревска, Р., Башева, С. (2020). Интелектуалната собственост на публичния сектор – познат или непознат счетоводен обект. Седми национален семинар на тема: «Интелектуалната собственост и дигиталните хора»; 24 април 2019 г. УНИБИТ
11. Стоянов, Ст., Башева, С., Пожаревска, Р. и др. (2016). Финансова отчетност, ИК «Стопанство», УНСС, 2016, ISBN 978-954-644-815-6
12. Счетоводство- наука, образование и практика, Сборник доклади от конференция на катедра «Счетоводство и анализ» посветена на 130-та годишнина от рождението на проф. Д. Добрев, Издателски комплекс-УНСС, С, 2018, ISBN 978-619-232-142-0

13. Катедра «Счетоводство и анализ», Сборник от научни статии, Издателски комплекс-УНСС, С, 2017, ISBN 978-619-232-021-8
14. Приносите на счетоводството в икономическата наука, Сборник доклади, Издателски комплекс –УНСС, С, 2020, ISBN 978-619-232-278-6

Модул 2

Тема № 1. Характеристика на дейността и на счетоводството на банките

Обща характеристика на банковата дейност като обект на счетоводството. Организация на банковата дейност. Банкови операции и необходимост от информационното им осигуряване. Обща характеристика на счетоводството на банките. Значение на счетоводството за осъществяване и управление на банковата дейност. Организация и методология на счетоводството на банките.

Тема № 2. Организация и методология на счетоводното отчитане на пасивните банкови операции

Организация и методология на отчитане на собствения капитал на търговските банки. Характеристика на собствения капитал като обекта на счетоводно отчитане. Отчитане на основния капитал. Отчитане на резервите. Отчитане на финансовия резултат от дейността на банките.

Организация и методология на отчитане на привлечения капитал на търговските банки. Характеристика на привлечения капитал като обект на счетоводно отчитане. Компоненти, формиране и класификация. Отчитане на приетите срочни депозити. Отчитане на привлечените средства по разплащателни и други сметки. Отчитане на получените заеми и други дългове.

Тема № 3. Отчитане на емисионно-касовите операции

Характеристика и отчитане на емисионните операции. Отчитане на емисионните операции в управление „Емисионно“ на БНБ. Отчитане на движението на паричните средства в клоновете на БНБ и в търговските банки. Отчитане на касовите операции в банките.

Тема № 4. Отчитане на финансовите активи

Теоретична характеристика на финансовите активи като обект на счетоводно отчитане в банките. Класификация на финансовите активи. Признаване и отчитане на финансовите активи. Отчитане на лихвите, сконтата и премиите по финансовите активи. Последваща оценка на финансовите активи. Отписване на финансовите активи.

Тема № 5. Отчитане на предоставените кредити

Кредитът като икономическа категория и като обект на счетоводно отчитане в банките. Същност и класификация на банковите кредити. Организация и методология на счетоводното отчитане на предоставените кредити кредитите в банките. Отчитане на договорените и разрешени, непозвани кредити. Отчитане на предоставените кредити. Отчитане на лихвите и обезпеченията по кредитите. Отчитане на провизиите /обезценките/ по кредитите. Отчитане на нередовните кредити.

Тема № 6. Отчитане на безналичните плащания в страната

Същност и организация на платежното посредничество на банките. Национална платежна система. Отчитане на плащанията между банките. Организация на разплащателния процес и счетоводно отчитане на плащанията чрез кредитен превод. Организация на разплащателния процес и счетоводно отчитане на плащанията чрез директен дебит. Организация на разплащателния процес и счетоводно отчитане на плащанията чрез акредитивна форма. Организация на разплащателния процес и счетоводно отчитане на плащанията с чекове. Организация на разплащателния процес и счетоводно отчитане на плащанията с електронни платежни инструменти.

Тема № 7. Отчитане на плащанията, свързани с уреждане на сметни отношения с чужбина

Особености в организацията и отчитането на плащанията, свързани с уреждането на сметни отношения с чужбина. Организация на разплащателния процес и отчитане на плащанията чрез кредитен превод. Организация на разплащателния процес и отчитане на плащанията чрез директен дебит. Организация на разплащателния процес и отчитане на плащанията чрез акредитивна форма при предварително превеждане на средствата. Организация на разплащателния процес и отчитане на плащанията чрез акредитивна форма при последващо превеждане на средствата. Характеристика и отчитане на

кредитните писма в търговските банки. Организация на разплащателния процес и отчитане на плащанията с чужбина чрез чекове.

Тема № 8. Отчитане на разходите в банките

Същност и характеристика на разходите в банките. Организация и методология на отчитането на финансовите разходи в банките /Разходи за лихви, Разходи за провизии /обезценки/, Разходи от операции и от преценка на активи за търгуване, обявени за продажба и държани до падеж, Разходи от валутни операции и от валутна преценка, Други финансови разходи/.

Организация и методология на отчитането на разходите по икономически елементи в банките. Отчитане на разходите за бъдещи периоди.

Тема № 9. Отчитане на приходите в банките

Същност и характеристика на приходите в банките. Организация и методология на отчитане на финансовите приходи в банките /Приходи за лихви, Приходи от съучастия, Приходи от операции и от преценка на активи за търгуване, обявени за продажба и държани до падеж, Приходи от валутни операции и от валутна преценка, Приходи от реинтегрирани провизии, Други финансови приходи/.

Организация и методология на отчитането на приходи от продажби в банките. Отчитане на приходи за бъдещи периоди в банките.

Тема № 10. Отчитане финансовия резултат на банките. Годишно счетоводно приключване и финансови отчети на банките. Отчетност по наредбите на БНБ

Отчитане на операциите по формиране на финансовия резултат в банките. Отчитане на операциите по облагане и разпределение на финансовия резултат. Нормативна регламентация и обхват на финансовите отчети на банките. Организация и етапи на годишното счетоводно приключване в банките. Елементи и компоненти на финансовите отчети на банките. Надзорни отчети на банките. Показатели за анализ на финансовото състояние на банките.

ЛИТЕРАТУРА:

1. Стоянов, С., Фесчиян, Д., Башева, Сн., Андасарова, Р. Банково счетоводство (2018). Издателски комплекс-УНСС, София, стр.75-99, 310-329.

2. Фесчиян, Д., Андасарова, Р. (2018). „Модели за банкова регулация на риска-динамика в моделирането и перспективи“ . Счетоводството-наука, образование, практика/ Конференция, посветена на 130-та годишнина от рождението на проф. Димитър Добрев, Издателски комплекс – УНСС, София, с.121-130.
3. Фесчиян, Д., Андасарова, Р. (2019). „Сравнителен анализ на взаимовръзката между подхода на очакваните кредитни загуби и правилата за капиталово регулиране на банките“. Научно-практическа конференция „Счетоводство, одит и финанси в променящия се свят“, организирана по повод 95 години от създаването на катедра „Счетоводна отчетност“, ИУ Варна, 19 април 2019 г., стр.229-238. Сборникът със доклади е индексирани в The Central and Eastern European Online Library. ISBN 978-954-21-1001-9. <https://www.cceol.com/search/book-detail?id=787016>
4. Фесчиян, Д., Андасарова, Р. (2020). Качество на активите и регулаторен капитал – новото предизвикателство пред банковия мениджмънт. Международна конференция по повод 100-годишнината на катедра "Счетоводство и анализ"на тема "Приносите на счетоводството в икономическата наука“, Университет за национално и световно стопанство (УНСС), Финансово-счетоводен факултет, 20 февруари 2020 г.
5. Стоянов, Ст., Фесчиян, Д., Рангелова, Л., Филипова, Ат., Андасарова, Р., Николова, Н., Даскалов, Я. (2018). Методологични и приложни проблеми при счетоводния анализ на кредитния портфейл на банките. Издателски комплекс-УНСС, София, ISBN 978-619-232-133-8, стр.29-47, 125-138.
6. Фесчиян, Д., Филипова-Сланчева, А., Андасарова, Р., Даскалов, Я. Стандартизирани модели за счетоводно отразяване на финансовите активи в банките. Списание ИДЕС, бр.3/2017 г., година XXI, стр.1-30. <https://ideas.repec.org/a/bpa/journal/v2017y2017i3p1-30id6083.html>
7. Feschiyan, D., Andasarova, R. “Accounting Analysis of the Loan Portfolio of Banks and Feasibility of the Model for Credit Losses”. Economic Alternatives, 2017, Issue 4, pp. 532-554. <http://ideas.repec.org/a/nwe/eajour/y2017i4p532-554.html>
8. Feschiyan, D., Andasarova, R. „Study of The Sinergy Effect of Using Accounting Information in The Process Of Lending and Risk Management in Banks“. YEARBOOK OF UNWE, 2017, pp.5-23. <http://ideas.repec.org/a/nwe/godish/y2017i1p5-24.html>
9. Фесчиян, Д., Андасарова, Р. Необходимостта от законова регламентация на подхода за прилагане на МСС като задължителна счетоводна база за финансовите отчети на банките в България. Списание ИДЕС, бр.1/2019 г., година XXII, стр.1-11. <https://www.ides.bg/e-journal/2019/issue-1/01-2019-dfeschiyan>.

10. Feschiyan, D., Andasarova, R. The New Approach for Risk Regulation in Banks, Chinese Business Review, Jan.-Mar. 2019, Vol. 18, No. 1, 30-36 doi: 10.17265/1537-1506/2019.01.003, pp.30-36. <http://www.davidpublisher.org/index.php/Home/Journal/detail?journalid=9&jx=CBR&cont=allissues>
11. Фесчиан, Д., Андасарова, Р. (2020). Модели за банкова регулация на риска – динамика в моделирането и перспективи. Научни трудове на УНСС, Том 1/2020 г., стр.77-88. <http://unwe-research-papers.org/bg/journalissues/article/10229>
12. Feschiyan, D., Filipova-Slancheva, A., Andasarova, R., (2017). “The Effect of Credit Risk Taking and Bank Liquidity Creation under Capital Regulation”. 4-th International Multidisciplinary Scientific Conference on Social Sciences and Arts (SGEM 2017), Bulgaria, 2017, pp.579-586.
13. Feschiyan, D., Andasarova, R., (2018). „Commercial Banks’ Equity – Analysis of Risks And Regulation“. The 5th International Congress of Accounting and Finance Studies, Izmir, October 2018, pp.579-587.
14. Feschiyan, D., Andasarova, R., (2019). Comparative Analysis of the Relationship Between the Expected Credit Loss Model and the Capital Regulation in Banks. The 5-th International Congress of Economics and Business "New Economic Trends and Business Opportunities", Bursa, Turkey, - 11-13 April 2019.
15. Feschiyan, D. Andasarova, R. (2019). The New Approach for Risk Regulation in Banks. The 5th International Conference on Management Studies (ICMS-2019), Istanbul, 24 May 2019, EUROKD.
16. Feschiyan, D. Andasarova, R. (2019). The need of adaptation of Financial Statements in Public Sector in Bulgaria to IPSAS. 5th International Conference on Opportunities and Challenges in Management, Economics and Accounting 29-31 August, 2019, Berlin, Germany. ISBN 978-609-485-021-9. <https://www.dpublication.com/proceeding/5th-omea/#Description>
17. Feschiyan, D. Andasarova, R. (2019). The Influence of the Standardised Approach to Impairment in IFRS 9 Financial Instruments on Management Behavior in Bulgarian Banks. 6th International Congress on Accounting and Finance Research 23-25 October, 2019 _ Nigde, Turkey.

Модул 3

Тема № 1. Организация и методология на счетоводната система в публичния сектор.

Специфики в дейността на публичния сектор. Структура на публичния сектор. Счетоводни принципи на счетоводството в публичния сектор. Нормативно регламентиране на счетоводството в публичния сектор. Отклонения от стандартизирания модел на счетоводството в публичния сектор в България.

Тема № 2. Капитал, пасиви и разчети на предприятията в публичния сектор.

Същност и елементи на капитала на предприятията в публичния сектор - финансово отчитане и счетоводен анализ. Критичен анализ на нормативния подход, перспективи и развитие. Представяне на капитала във финансовите отчети на предприятията в публичния сектор и оповестяване.

Същност, признаване и класификация на пасивите. Приложимост на метода на ефективната лихва при отчитане на получените банкови заеми и лизингови договори. Критичен анализ на нормативния подход. Стандартизиран подход, перспективи и развитие. Представяне на пасивите във финансовите отчети на предприятията в публичния сектор и оповестяване.

Същност и видове разчетни отношения. Специфики в организацията и методологията на отчитане разчетните отношения, свързани с данъчното законодателство - Закона за корпоративното подоходно облагане, Закона за данък върху добавената стойност, Закона за местни данъци и такси. Отчитане на разчетите с клиенти, доставчици и други контрагенти. Финансово отчитане и анализ на вътрешните бюджетни разчети. Представяне на разчетните отношения във финансовите отчети на предприятията в публичния сектор и оповестяване.

Тема № 3. Дълготрайни материални активи.

Същност и критерии за признаване на дълготрайните материални активи. Първоначална оценка, преоценка, последващи разходи за ремонт, модернизация и реконструкция. Счетоводен анализ на моделите за отразяване на операциите с дълготрайните материални активи в предприятията от публичния сектор. Критичен анализ на нормативния подход. Стандартизиран подход, перспективи и развитие.

Представяне на дълготрайните материални активи във финансовите отчети на предприятията в публичния сектор и оповестяване.

Земи, паркове, инфраструктурни обекти и активи с художествена и историческа стойност. Същност и критерии за признаване. Първоначална оценка, преоценка, последващи разходи за ремонт, модернизация и реконструкция. Стандартизиран подход и модел за счетоводно отразяване на операциите с некапитализирани активи. Представяне на земи, паркове, инфраструктурни обекти и активи с художествена и историческа стойност във финансовите отчети на предприятията в публичния сектор и оповестяване.

Тема № 4. Нематериални и финансови активи.

Същност и критерии за признаване на нематериалните активи. Първоначална оценка, преоценка, последващи разходи за модернизация. Специфики в организацията и методологията на отчитане на операциите с нематериални активи. Критичен анализ на нормативния подход. Стандартизиран подход, перспективи и развитие. Представяне на нематериалните активи във финансовите отчети на предприятията в публичния сектор и оповестяване.

Характеристика на дългосрочните и краткосрочните инвестиции и на паричните средства като обект на отчитане. Класификация, първоначално признаване и последващо оценяване на финансовите активи. Специфики в организацията и методологията на отчитане на инвестициите и паричните средства. Представяне на финансовите активи във финансовите отчети на предприятията в публичния сектор и оповестяване.

Тема № 5. Материални запаси.

Същност, признаване и оценяване. Методи за оценяване на материалните запаси при тяхното потребление. Специфики в организацията и методологията на отчитане на операциите с материални запаси. Представяне на материалните запаси във финансовите отчети на предприятията в публичния сектор и оповестяване.

Тема № 6. Разходи на предприятията в публичния сектор.

Характеристика на разходите като обект на счетоводно отчитане. Класификация на разходите и принципи на признаване. Стандартизиран подход и модели за счетоводно отразяване на разходите в предприятията от публичния сектор. Представяне на

разходите във финансовите отчети на предприятията в публичния сектор и оповестяване.

Тема № 7. Приходи на предприятията в публичния сектор.

Характеристика на приходите като обект на счетоводно отчитане. Класификация на приходите и принципи на признаване. Стандартизиран подход и модели за счетоводно отразяване на приходите в предприятията от публичния сектор. Представяне на приходите във финансовите отчети на предприятията в публичния сектор и оповестяване.

Тема № 8. Финансови отчети на предприятията в публичния сектор.

Характеристика на финансовите отчети в предприятията в публичния сектор – съставни части, форма, структура и съдържание. Счетоводна политика. Критичен анализ на годишното счетоводно приключване и финансовите отчети в предприятията от публичния сектор. Проблеми в нормативното регламентиране. Необходимост от консолидиран финансов отчет на национално ниво. Необходимост от прилагане на стандартизиран подход за същността и съдържанието на финансовите отчети. Финансови отчети на ЕС - проблеми и перспективи.

Тема № 9. Организация на счетоводството в държавния бюджет, местните бюджети, бюджетите на първостепенните разпоредители с бюджетни средства.

Варианти за организация на счетоводството. Модели за счетоводно отразяване на операциите, свързани с държавния бюджет, местните бюджети и бюджетите на държавните органи. Публичност на информацията за резултатите от изпълнението на бюджета.

Тема № 10. Стандартизация на счетоводството в публичния сектор.

Проспективен анализ на стандартизацията на счетоводството в публичния сектор в глобален аспект. Международната федерация на счетоводителите и ролята ѝ за разработването на Международните счетоводни стандарти за публичния сектор /МССПС/. Рамката на Международните счетоводни стандарти за публичния сектор като база за хармонизация на счетоводството в ЕС. Перспективи за приложение на МССПС в България.

ЛИТЕРАТУРА

1. Фесчиян, Д., “Стандартизация на счетоводството и модели за отчитане на дълготрайните материални активи в публичния сектор“, С., Издателски комплекс – УНСС, трето преработено и допълнено издание 2018 г.;
2. Фесчиян, Д., „Оценяване след първоначално признаване на дълготрайните материални активи в предприятията от публичния сектор“, С., Годишник на ИДЕС, 2014 г.;
3. Фесчиян, Д., „За стандартизация на счетоводната система в предприятията от публичния сектор“, Научни трудове на УНСС, том 1, София, ИК УНСС, 2014 г.;
4. Фесчиян, Д., „Международните счетоводни стандарти за публичния сектор и процесът на хармонизация на счетоводството в ЕС“, Икономически изследвания, ИИИ на БАН, ISSN 0205-3292, списанието има SCImago Journal Rank (SJR) и се индексира и реферира от Journal of Economic Literature/ Econ Lit, Американската икономическа асоциация (АИА), както и RePEc, EBSCO, SCOPUS, списанието и всички негови статии са включени в каталога на електронната библиотека CEEOL, кн.4, 2013 г., с. 122-145;
5. Стоянов, С., Фесчиян, Д., Савова, К., Андасарова, Р., Счетоводство в публичния сектор, ИК - УНСС, София, 2017;
6. Фесчиян, Д., Савова, К. „Подходи и политики на счетоводството в публичния сектор“, Второ преработено и допълнено издание, ИК на УНСС, София 2019;
7. Фесчиян, Д., Стоянов, С. Специализиран курс по счетоводство в публичния сектор, ИК на УНСС, София 2017 г.
8. Закон за публичните финанси
9. Закон за счетоводството
10. Нормативна регламентация на отчетността в публичния сектор:
<https://www.minfin.bg/bg/1015>
11. Международна стандартизация на отчетността в публичния сектор:
<https://www.ifac.org/>
12. Фесчиян, Д., Регламенти и стандартизация на счетоводната система в публичния сектор, колективна монография Приносите на счетоводството в икономическата наука, ИК-УНСС, София, 2020 г.
13. Feschian, D., „A Model for Financial Reporting of Fixed Tangible Assets in Public Sector Entities – Стандартизиран модел за отчитане на дълготрайните материални активи в предприятията от публичния сектор“, Narodnostopanski Arhiv

- Народно стопански архив (ISSN03239004), The Journal is included In international databases: EBSCO Publishing, Vol.2, 2013, p. 29-43;
14. Feschiyan, D., „A System of Indicators for Financial Analysis of the Municipal Real Property“, Acta Universitatis Danubius, (ISSN2065-0175 E-2067 – 340X), The journal is included in international databases: REPECQ Econ Papers, Ideas, DOAS, Index Copernicus, Proquest, EBSCO Publishing, Genamics, Cabell,s Directories ,Vol.4, 2013, p.402-415;
  15. Feschiyan, D., „Valuation Bases and Accounting System Entries in Financial Analysis of the Municipal Real Property“, Acta Universitatis Danubius, (ISSN2065-0175 E-2067 – 340X), The journal is included in international databases: REPECQ Econ Papers, Ideas, DOAS, Index Copernicus, Proquest, EBSCO Publishing, Genamics, Cabell,s Directories ,Vol.4, 2013, p.388-402 ;
  16. Feschiyan, D., „Importing the Model of Uncapitalized Assets Accounting in Public Sector“, Economics 21,(ISSN1314-3123), The journal is included in international databases: EBSCO Publishing, Vol.2, 2013, p.38-48 ;
  17. Feschiyan, D., „Financial analysis of the structure composition and Effective use of Publicly Owned Real Estate“, DialogueE – E - Journal, (ISSN1311-9206), The journal is included in international databases: EBSCO Publishing, Vol.3, 2013, p.25-40;
  18. Feschiyan, D., „The Process of Harmonization of Public Sector Accounting in the EU “, Economics Alternatives, (ISSN1312-7462), The journal is included in international databases: ЕконЛит ,Vol.4, 2013, p.62-73;
  19. Фесчиан, Д., „Стандартизиран модел за последващо оценяване на дълготрайните материални активи в предприятията от публичния сектор“, DialogueE – E - Journal, (ISSN1311-9206), The journal is included in international databases: EBSCO Publishing, Vol.4, 2013, p.27-38;
  20. Фесчиан, Д., „Европейска система от хармонизирани счетоводни стандарти за публичния сектор (European System of Harmonized Accounting“), ИИИ на БАН, Икономическа мисъл, (ISSN0013-2993), The Journal Is included In international databases: ВИНТИ Реферативен журнал (1994-2005), EconLit (2000-) EBSCO Publishing, Vol.4, 2013, p.106-117;
  21. Feschiyan, D. „Standardization of Public Sector Accounting in the EU“, ICAICTSEE 2013
  22. Фесчиан, Д., Списание на ИДЕС в България, ISSN 1314-8990, Електронно издание, „Стандартизиран модел за начисляване на амортизация на дълготрайните

- материални активи в предприятията от публичния сектор, София, ИДЕС, бр. 5, 2013, с.56-64;
23. Фесчиян, Д., Списание на ИДЕС в България, ISSN 1314-8990, Електронно издание, „За промените в новия сметкоплан на бюджетните организации свързани с балансовото признаване на некапитализираните активи“, София, ИДЕС, бр. 2, 2014, с.24-38.;
  24. Фесчиян, Д., Списание на ИДЕС в България, ISSN 1314-8990, Електронно издание, „Необходимост и перспективи в стандартизацията на счетоводството в публичния сектор“, София, ИДЕС, бр.2, 2015 г., стр. 19-40
  25. Савова, К., Съвременни подходи за счетоводно отчитане на приходите и разходите в публичния сектор, София, УИ „Стопанство“, 2008.
  26. Савова, К., Приложни аспекти на промените в Сметкоплана на бюджетните организации от 1-ви януари 2015 г., Годишник на ИДЕС, 2014.
  27. Савова, К., Насоки за усъвършенстване на финансовите отчети на предприятията в публичния сектор, колективна монография „Икономиката на България и Европейския съюз – съвременни предизвикателства и подходи за решения“, С., 2015, с. 196, ISBN 978-954-644-759-3.
  28. Савова, К., Счетоводни теоретико-методологични аспекти на промените във финансовите отчети на предприятията в публичния сектор в България, колективна монография „Икономиката на България и Европейския съюз: наука и бизнес“, С., 2017, ISBN 978-954-644-974-0.
  29. Савова, К., Счетоводни теоретико-приложни аспекти на отчета за паричните потоци в предприятията от публичния сектор и възможности за усъвършенстване, колективна монография „Икономиката на България и Европейския съюз в глобалния свят“, С., 2018, с. 229, ISBN 978-619-232-089-8.
  30. Савова, К., Счетоводни теоретико-приложни аспекти на счетоводния баланс в предприятията от публичния сектор и възможности за усъвършенстване, колективна монография „Икономиката на България и Европейския съюз в дигиталния свят“, С., 2019 г., с.340; ISBN 978-619-232-208-3.
  31. Савова, К., Бюджетните разплащания – обект на киберсигурност, сп. Икономически алтернативи, бр. 1, 2019, с. 53-59; ISSN 1314-6556, индексирано в EBSCO, RePec, Google Scholar; <https://www.unwe.bg/alternativi/bg/journalissues/list/106>

32. Савова, К., Счетоводна политика на предприятията в публичния сектор – настояще и перспективи, колективна монография 2020 „България и Европейския съюз: Финанси, Счетоводство, Финансов контрол“, ИК-УНСС, С., 2020.
33. Башева, С., Пожаревска, Р., Маркова, М., Отчитане на нематериалните активи, С., ИК – УНСС, 2012.
34. Маркова, М., Публично-частно партньорства: същност и отчетна рамка, С., ИК-УНСС, 2020.
35. Стоянов, С., Башева, С., Пожаревска, Р., Фесчиан, Д. и кол., Финансова отчетност, ИК-УНСС, С., 2018.

Модул 4

Тема № 1. Същност на управленското счетоводство като учебна дисциплина и практическа дейност. Съвременни тенденции в развитието на управленското счетоводство.

Определения за управленско счетоводство. Различия между управленското и финансовото счетоводство. Съвременни тенденции в развитието на управленското счетоводство – стратегическо управленско счетоводство, стратегически анализ на разходите.

Тема № 2. Класификация на разходите и приходите в системата на управленското счетоводство, критерии за класификация и видове разходи.

Видове разходи в управленското счетоводство. Класификация на разходите във връзка с: вземане на краткосрочни управленски решения и бюджетиране; калкулирането и определянето на финансовия резултат; планирането и контрола; периода на установяването им; етапите на възпроизводствения процес. Приходите от гледна точка на управленското счетоводство. Функционална връзка между приходите, количеството продажби и цената. Видове приходи от гледна точка на управлението.

Тема № 3. Същност на калкулирането и традиционни методи за калкулиране.

Определение за калкулиране. Елементи на себестойността, методи за калкулиране, обект на калкулиране. Калкулиране по поръчки според видовете поръчки. Особенности на калкулирането на строителна продукция. Калкулиране по технологични процеси.

Полуфабрикат и готова продукция. Същност на метода на технологична завършеност и изчисляване на еквивалентна продукция. Приложение на методите на "среднопретеглената себестойност" и на "първа входяща – първа изходяща себестойност" – различия.

Тема № 4. Съвременни методи на калкулиране. Калкулирана на базата на дейности (отделни операции или АБС метод на калкулиране) и калкулиране по променливи разходи.

Същност на понятията дейност, разходен фактор и йерархия на разходите. Особенности на разпределението на непреките разходи при АБС метода . Предимства и недостатъци на калкулирането на базата на дейности. Приложение на калкулирането по променливи разходи. Сравнителен анализ на показателите в отчета за доходите при калкулиране по променливи разходи и при калкулиране на пълна себестойност.

Тема № 5. Особенности при калкулиране на себестойността на взаимосвързана продукция и при наличието на бракувана продукция в производствения процес.

Същност на взаимосвързаната продукция. Примери. Методи за разпределение на разходите от съвместния процес – предимства и недостатъци. Същност на брака в производството и видове брак. Влияние на разходите за бракуваната продукция върху себестойността на годната продукция.

Тема № 6. Основни положения и особености на анализа на зависимостта „Разходи-обем-печалба“.

Необходимо разграничение на разходите на постоянни и променливи. Проблеми със стъпаловидните (полупостоянни) и полупроменливите разходи, и възможности за ограничаването им. Характерни показатели при анализа на зависимостта „Разходи-обем-печалба“ и тяхното приложение. Особенности на приложение на анализа в условията на неопределеност, при многопродуктова структура на производството, в аграрния и туристическия сектор, в организациите с идеална цел.

Тема № 7. Центрове за отговорност в предприятието.

Същност на центровете за отговорност. Видове центрове за отговорност. Възможности за организиране на центрове за отговорност в предприятието. Информационни потоци между центровете за отговорност.

Тема № 8. Разходни центрове и методи за разпределение на непреки (обща) разходи, с цел установяване на себестойността на продукцията и услугите.

Етапи (фази) на разпределение на непреките разходи. Методика за разпределение на разходите от спомагателните към основните разходни центрове (от спомагателните към основните звена) Същност на методите за разпределение (метод на пряко (директно) разпределение, стъпаловиден метод, реципрочен метод) и критерии за избор.

Тема № 9. Счетоводно бюджетирание.

Същност и функции на счетоводното бюджетирание. Синхронизация между стратегическото и оперативното бюджетирание. Видове бюджети. Етапи на бюджетния процес. Методика на изготвяне на системата от бюджети за оперативната дейност. Методика на изготвяне на бюджет за паричните потоци. Предимства и недостатъци на бюджетиранието. Възможности за засилване на предимствата и намаляване на недостатъците бюджетиранието в предприятието. Система за безбюджетно управление „Beyond Budgeting“.

Тема № 10. Изследване и анализ на изпълнението на бюджета.

Бюджетите като инструмент за оценяване и контрол. Изследване и анализ на отклоненията в преките материални разходи. Изследване и анализ на отклоненията в преките трудови разходи. Изследване и анализ на отклоненията в променливите общопроизводствени разходи. Изследване и анализ на отклоненията в постоянните общопроизводствени разходи. Изследване и анализ на отклоненията в приходите от продажби. Изследване и анализ на отклоненията във финансовия резултат

ЛИТЕРАТУРА:

I. Учебници

1. Рупска, Т., Орешаров, Н., Кавалджиева, К., Управленско счетоводство (основен курс), София, 2015 г., ИК на УНСС.
2. Musov, M., Management Accounting: Integrating Basic Concepts and Meaning, Sofia, 2018, Publishing Complex – UNWE.
3. Йонкова, Б., Управленско счетоводство, Издателство „Ромина“, София, 2008

II. Научна литература

1. Рупска, Т., Управленското счетоводство в аграрните предприятия - проблеми и решения, Монография, УИ "Стопанство", София 2014 г.
2. Йоловски, Дж., Теоретико-методологични аспекти на бюджетирането в организациите с нестопанска цел (по примера на фондация), Дисертация, 2019 г.
3. Рупска, Т., За същността и ползата от управленското счетоводство, ОРК "Мисъл", София, 6/2015 г.
4. Рупска, Т., Управленското счетоводство – между отчетност, анализ, планиране и контрол, ПРИНОСИТЕ НА СЧЕТОВОДСТВОТО В ИКОНОМИЧЕСКАТА НАУКА, Сборник доклади, Международна конференция 100 години катедра „Счетоводство и анализ“, София 2020, ИК на УНСС.
5. Рупска, Т., Основни положения при прилагане на анализа на зависимостта „разходи-обем-печалба“ “ОРК "Мисъл", сп. Счетоводство плюс, София, бр.11/2015
6. Рупска, Т., Анализ на зависимостта "разходи-обем-печалба" при многопродуктова структура на производството, "Счетоводство плюс" , ОРК "Мисъл", София, бр.8/2015
7. Рупска, Т., Финансово-отчетни и управленски аспекти на калкулирането на себестойността на нематериалните услуги, ТЕМ 2017, ВУТП, София, 2017
8. Рупска, Т., Проблеми при разпределението на непреките разходи и определяне на себестойността на селскостопанската продукция, ИКОНОМИКАТА НА БЪЛГАРИЯ И ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ – СЪВРЕМЕННИ ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА И ПОДХОДИ ЗА РЕШЕНИЯ, София, 2015 с. 330-333.
9. Кавалджиева, К. , Управленско решение при извеждане на справедливата стойност на финансов инструмент – вземания/задължения, София, 2014 г., 10 научна конференция на младите учени, Сборник с доклади, с.470-479.
10. Кавалджиева, К., Оценка на концесионните права като основа за вземане на устойчиви управленски решения, Управление и устойчиво развитие, ОБЩЕСТВО, ЧОВЕК, ПРИРОДА, Лесотехнически университет, София, 6/2019, с.42-47.
11. Кавалджиева, К., Последваща оценка на нематериалните активи и нейното отражение при формирането на себестойността в управленското счетоводство, НАУЧНИ ТРУДОВЕ НА РУСЕНСКИЯ УНИВЕРСИТЕТ - 2014, том 53, серия 5.1, с.98-103.

Модул 5

Тема № 1. Осигуряването в България –

Същност, предмет и видове осигуряване. Нормативно регулиране и организация на осигуряването. Допълнително пенсионно осигуряване – видове, организация, осигурителни рискове, осигурени лица. Характеристика на пенсионноосигурително дружество /ПОД/ и пенсионен фонд за допълнително пенсионно осигуряване /ПФДПО/ като отчетно обособени единици по смисъла на приложимото счетоводно законодателство. Приложима счетоводна база. Секторни счетоводни стандарти и взаимобвързаността им – МСС 19 Доходи на наети лица и МСС 26 Счетоводство и отчитане на пенсионните планове. Сравнителен анализ между НСС 19 и МСС 19.

Тема № 2. ПОД – предприятие от обществен интерес, публично предприятие или и двете. Собствен капитал на пенсионноосигурително дружество.

Структура, нормативни изисквания и ограничения. Отчитане на елементите на собствения капитал на ПОД. Капиталова адекватност на ПОД. Анализ на съответствието с изискванията за капитала и капиталовата адекватност на ПОД.

Тема № 3. Отчитане на пасивите на ПОД и на свързаните с тях активи, приходи, разходи.

Същност на пасивите на ПОД. Видове пасиви на ПОД. Отчитане на пасивите на ПОД. Възрастов анализ на пасивите на ПОД и хипотезите за отписване на пасивите на ПОД.

Тема № 4. Отчитане на пенсионноосигурителните /техническите/ резерви на ПОД и свързаните с тях приходи и разходи.

Същност, нормативно регулиране и видове пенсионноосигурителни резерви. Актюерът – значение, роля и място в процеса на определяне, анализиране, заделяне и освобождаване на техническите резерви на ПОД. Информационна връзка между базата данни на актюера и счетоводната информация за определяне на техническите резерви на ПОД. Отчитане на техническите резерви на ПОД.

Тема № 5. Отчитане на приходите и разходите на ПОД и свързаните с тях активи и пасиви.

Същност. Видове. Отчитане.

Тема № 6. Фонд за допълнително пенсионно осигуряване – предприятие от обществен интерес или публично предприятие или и двете? Отчитане на пасивите и на свързаните с тях активи, приходи, разходи на ПФДПО.

Същност. Видове. Отчитане. Уреждане на взаимоотношенията с НАП при признаване на пасивите на фондовете за допълнително пенсионно осигуряване. Уреждане на взаимоотношенията с осигурителите/самоосигуряващите се лица при фондовете за допълнително доброволно пенсионно осигуряване. Стойност на един дял – същност, изчисление, периодичност на изчисляване, публично оповестяване и комуникация с осигурените лица.

Тема № 7. Инвестиционна политика на ПОД и на ПФДПО.

Същност, нормативно регулиране и анализ на съответствието с тези изисквания на инвестиционната политика на ПОД и ПФДПО. Отчитане инвестициите на ПОД и ПФДПО. Анализ на риска, тестове за обезценка. Влияние на инвестициите върху параметрите на стойността на един дял.

Тема № 8. IFRS отчет на ПОД и ПФДПО.

Особености. Структура. Информационна база. Периодичност. Публичност.

Тема № 9. Отчетност за целите на надзора на ПОД и ПФДПО.

Особености. Структура. Периодичност. Публичност. Информационни връзки с IFRS отчетите на ПОД и ПФДПО.

Тема № 10 Финансовосчетоводен анализ на основните показатели за дейността на ПОД и ПФДПО.

Анализ и управление на съответствието с регулаторните изисквания и с приложимите счетоводни стандарти. Анализ и управление на риска.

ЛИТЕРАТУРА

А. Основна

1. Михайлова М., Финансови отчети на фондовете за допълнително социално осигуряване, теория, методология, практика, Дарита, София, 2011 г.

Б. Допълнителна

1. Милев Ж., Рисковете пред осигурените лица в универсални пенсионни фондове – предизвикателства и решения, ИК-УНСС, София, 2014 г.
2. Милев Ж., Мениджмънт на пенсионното осигуряване, ИК-УНСС, София, 2014 г.
3. Димитров Ст., Развитие на капиталовите пенсионни фондове (финансови аспекти, резултати, решения и перспективи за България), Издателство на ВУЗФ „Св. Григорий Богослов“, София, 2013 г. 1.Актуални финансово-счетоводни аспекти при управление дейността на осигурителите.
4. Николова Н., Счетоводството в социалното осигуряване - сегментиране и стандартизация, Доклад от Юбилейна международна научна конференция „Приносите на счетоводството в икономическата наука“, ИК – УНСС, 2020 г.
5. Николова Н., Актуални финансово-счетоводни аспекти при управление дейността на осигурителите, Доклад от научно-практическа конференция „Счетоводство, одит и финанси в променящия се свят“, Изд-во "Наука и икономика", Икономически университет – Варна 2019 г.
6. Примерен сметкоплан за ПОД.
7. Примерен сметкоплан са ПФДПО

В. Нормативна

1. Закон за счетоводството
2. Международни счетоводни стандарти
3. Национални счетоводни стандарти
4. Кодекс на труда
5. Кодекс за социално осигуряване
6. Закон за здравно осигуряване
7. Закон за бюджета на Държавното обществено осигуряване.
8. Закон за бюджета на Националната здравноосигурителна каса.
9. Закон за публичното предлагане на ценни книжа.
10. Закон за гарантираните вземания на работниците и служителите при несъстоятелност на работодателя.
11. Наредба за елементите на възнаграждението и за доходите, върху които се правят осигурителни вноски.
12. НАРЕДБА за паричните обезщетения и помощи от държавното обществено осигуряване.

13. Секторни Наредби, приети и публикувани от КФН.

Забележка: Нормативната уредба, която е посочена, при използване следва да бъде актуална към най-близката дата на датата, на която съответния кандидат ще полага този изпит.

Модул 6

Тема № 1. Застраховането в България –

Същност, предмет и видове застраховане. Нормативно регулиране и организация на застраховането. Застрахователи – същност, видове, характеристика като отчетно обособени единици по смисъла на приложимото счетоводно законодателство. Приложима счетоводна база. Секторни счетоводни стандарти и историческото им развитие.

Тема № 2. Застрахователното акционерно дружество /ЗАД/ – предприятие от обществен интерес, публично предприятие или и двете. Собствен капитал на ЗАД. Структура, нормативни изисквания и ограничения. Отчитане на елементите на собствения капитал на ЗАД. Капиталова адекватност на ЗАД. Анализ на съответствието с изискванията за капитала и капиталовата адекватност на ЗАД.

Тема № 3. Отчитане на застрахователните /техническите/ резерви на ЗАД и свързаните с тях приходи и разходи.

Същност, нормативно регулиране и видове технически резерви. Актюерът – значение, роля и място в процеса на определяне, анализиране, заделяне и освобождаване на техническите резерви на ЗАД. Информационна връзка между базата данни на актюера и счетоводната информация за определяне на техническите резерви на ЗАД. Отчитане на техническите резерви на ЗАД.

Тема № 4. Платежоспособност на застрахователите.

Същност на платежоспособността на застрахователите. Видове платежоспособност на застрахователите. Информационна връзка и зависимост между акционерния капитал, техническите резерви и платежоспособността на застрахователите.

Тема № 5. Отчитане на приходите на застрахователите и свързаните с тях активи и пасиви.

Същност на приходите на застрахователите, видове и класификация. Отчитане на приходите от застрахователни договори. Особености при отчитането на приходите по благаеми застрахователни договори. Определяне, документиране и отчитане на данък върху застрахователните премии.

Тема № 6. Отчитане на разходите на застрахователите и свързаните с тях активи и пасиви.

Същност на разходите на застрахователите, видове и класификация. Отчитане на разходите на застрахователите свързани със застрахователните договори.

Тема № 7. Застрахователно посредничество

Същност, видове, роля и значение в процеса на застрахователното проникване. Организация и отчитане на взаимоотношенията със застрахователните посредници.

Тема № 8. Инвестиционна политика на застрахователите.

Същност, нормативно регулиране и анализ на съответствието с тези изисквания на инвестиционната политика на застрахователите. Отчитане инвестициите на застрахователите. Анализ на риска, тестове за обезценка. Анализ на съответствието между инвестициите на застрахователите и обезпечеността на техническите им резерви.

Тема № 9. IFRS отчет на застрахователите.

Особености. Структура. Информационна база. Периодичност. Публичност.

Тема № 10. Отчетност за целите на надзора на застрахователите.

Особености. Структура. Периодичност. Публичност. Информационни връзки с IFRS отчетите на застрахователите. Финансовосчетоводен анализ на основните показатели за дейността на ПОД и ПФДПО. Анализ и управление на съответствието с регулаторните изисквания и с приложимите счетоводни стандарти. Анализ и управление на риска.

ЛИТЕРАТУРА

А. Основна

1. Стоянов Ст., Михайлова М., Филипва – Сланчева Ат., Счетоводство на застрахователите, ИК-УНСС, София, 2020 г.

Б. Допълнителна

1. Филипва-Сланчева, Ат.:. Доклад на тема: "Bulgarian Life Insurance Sector - Review and Analysis of Investments" на двадесет и деветата международна научна конференция на EBES (the 29-th Eurasia Business and Economic Society Conference), 10 - 12 октомври 2019 г. в гр. Лисабон, Република Португалия.
2. Михайлова М., Филипва-Сланчева Ат.:. статия: „ЕТАПИ ПРИ ПРОЦЕСА НА ГОДИШНО СЧЕТОВОДНО ПРИКЛЮЧВАНЕ И ГОДИШЕН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ НА ЗАСТРАХОВАТЕЛНИТЕ ДРУЖЕСТВА“, Сборник с доклади от Юбилейна МЕЖДУНАРОДНА НАУЧНА КОНФЕРЕНЦИЯ по повод 100-годишнината на катедра “Счетоводство и анализ”, ИК – УНСС, С., 2020 г., с.173 – 189 .
3. Примерен сметкоплан за застраховател.

В. Нормативна

1. Закон за счетоводството
2. Международни счетоводни стандарти
3. Кодекс за застраховането
4. Закон за публичното предлагане на ценни книжа.
5. Секторни Наредби, приети и публикувани от КФН.

Забележка: Нормативната уредба, която е посочена, при използване следва да бъде актуална към най-близката дата на датата, на която съответния кандидат ще полага този изпит.

Модул 7

Тема № 1.

Анализ на приходите от продажби, ефективността и влиянието на основните фактори върху изпълнението на бизнес програмата на предприятието.

Тема № 2

Модели за анализ на ефективността от използване на ресурсите - производителност на труда, коефициент на натовареност на дълготрайните материални активи, материалоотсване и материалоемкост на продукцията.

Тема № 3.

Анализ на разходите на предприятието. Методика и модели за анализ на показателя „Разходи на 100 лв. приходи“ във връзка с рентабилността. Анализ на разходите по икономически елементи.

Тема № 4.

Анализ на себестойността на продукцията - методика за анализ на показателя „Себестойност на 100 лв. продажби“ във връзка с рентабилността. Маржинален модел за анализ на себестойността. Анализ на себестойността на сравнимата продукция. Анализ на себестойността по статии на калкулацията.

Тема № 5.

Анализ на финансовите резултати на предприятието – показатели, модели и методи за анализ. Методика за анализ на счетоводната печалба, балансовата печалба и финансовия резултат от продажби на предприятието.

Тема № 6.

Анализ на рентабилността на база разходи и на база приходи. Маржинален модел за анализ на рентабилността посредством зависимостта „Разходи – обем - печалба“.

Тема № 7.

Анализ на рентабилността на база активи. Анализ на рентабилността на база собствен капитал. Разширен модел за анализ на рентабилността на собствения капитал. Анализ на рентабилността на целия капитал. Стойностно-базирани модели за анализ на рентабилността.

Тема № 8.

Анализ на финансовото състояние на предприятието. Анализ на дълготрайните и краткотрайните активи. Анализ на обращаемостта. Анализ на ефекта от ускоряване (забавяне) на обращаемостта.

Тема № 9.

Методика за анализ на собствения капитал и пасивите. Методика за анализ на ликвидността. Анализ на зависимостта между ликвидността, платежоспособността и рентабилността.

Тема № 10.

Анализ на финансовата устойчивост на предприятието. Модели за анализ на финансовата стабилност и прогнозиране на риска от несъстоятелност (*Z-Score Analysis*).

ЛИТЕРАТУРА:

1. Иванова, Р., Анализ на финансовото състояние на предприятието, С., ИК – УНСС, 2015 г.
2. Тимчев, М., Финансово – стопански анализ, С., изд. „Нова звезда“, 2011 г.
3. Годоров, Л., Съвременни модели за оценка на бизнеса, С., изд. „Нова звезда“, 2014 г.
4. Чуков, Кр., Иванова, Р. Финансово-стопански анализ, С., ИК – УНСС, 2017 г.
5. Чуков, Кр., Анализ на приходите, печалбата и рентабилността на предприятието (проблеми и решения), С., ИК – УНСС, 2015 г.

София,

Ноември 2020 г.

Катедра „Счетоводство и анализ“